

PODSTAWA PROGRAMOWA - WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE SZKOŁA PODSTAWOWA - KLASY IV-VIII

Przedmiot „**Wychowanie do życia w rodzinie**” jest realizowany w klasach IV-VIII szkoły podstawowej zgodnie z podstawą programową z dnia 14 lutego 2017 roku i dostosowana jest do możliwości percepcyjnych uczniów.

Zajęcia realizowane są metodą warsztatową w oparciu o program nauczania Teresy Król „Wędrując ku dorosłości”, wydawnictwo Rubikon.

Część tematów jest omawiana z podziałem na grupy chłopców i dziewcząt. Podział na grupy jednopłciowe stwarza możliwość otwarcia się na problemy i swobodne rozmowy na tematy bardziej intymne.

Wbrew ogólnemu przekonaniu na zajęciach WDŻ podejmowane są nie tylko tematy związane z seksualnością człowieka (to stanowi tylko pewną część – po 5 zajęć w oddzielnych grupach) a przede wszystkim tematy związane z wartością rodziny – jej zadaniami.

Podejmowane są zagadnienia związane z przyjaźnią, koleżeństwem, samowychowaniem, pielęgnowaniem własnych zainteresowań, rozwojem i wzrostem, oczywiście nie tylko tym fizycznym. Mówimy o dzisiejszych zagrożeniach, płynących z różnych źródeł, uzależnieniach i ich konsekwencjach. Poznajemy zasady savoir – vivre, a także mówimy o tolerancji i poszanowaniu innych kultur, ras, religii i szacunku do każdego człowieka, szczególnie rówieśnika w szkole. Tematy zajęć dostosowane są do możliwości percepcyjnych uczniów.

Wdrożenie do szkół przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie jest wynikiem delegacji Ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (art. 4. ust. 1). W odróżnieniu od innych przedmiotów szkolnych specyfika tych zajęć polega na tym, że są one obligatoryjne dla resortu edukacji (za wprowadzenie i realizację zajęć odpowiedzialny jest dyrektor szkoły), natomiast nie są obowiązkowe dla ucznia.

Dobrowolność udziału w lekcjach wychowania do życia w rodzinie wynika z respektowania prawa rodziców jako pierwszych i najważniejszych wychowawców swoich dzieci. Ten szczególny status rodziny jest konsekwencją funkcjonującego w Rzeczypospolitej Polskiej porządku konstytucyjnego. Konstytucja gwarantuje rodzicom prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48 ust. 1 i art. 53 ust. 3).

Obecna wersja przedmiotu może wesprzeć rodzinę w jej działaniach wychowawczych. Chodzi o to, aby sposób, w jaki obie strony, czyli rodzina i szkoła siebie postrzegają, a także ich oczekiwania były zbieżne, oparte na zbliżonych systemach wartości, polskich tradycjach i przyjętych zasadach postępowania.

Cel bowiem jest wspólny: pomóc młodemu człowiekowi w jego rozwoju psychofizycznym, społecznym i duchowym, a tym samym ułatwić wędrowanie ku dorosłości.

Treści zawarte w podstawie programowej zostały rozbudowane i uszczegółowione. Poszerzono i wyeksponowano problemy psychologiczne i wychowawcze. Na realizację przedmiotu przewidziano 19 godzin, w tym 5 godzin z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców.

Zajęcia dla danej klasy odbywają się raz w tygodniu tylko w jednym półroczu.

Nauczyciel uczący z wyprzedzeniem informuje uczniów przez dziennik librus, która grupa ma zajęcia.

Uczniowie klas IV-VIII, którzy w danym roku szkolnym będą lub nie będą uczestniczyć w zajęciach WDŻ, zobowiązani są dostarczyć wychowawcy w pierwszym tygodniu zajęć podpisaną przez rodziców/prawnych opiekunów deklarację udziału w zajęciach. Rezygnację z zajęć należy w formie pisemnej złożyć u dyrektora szkoły.

Zajęcia WDŻ nie podlegają ocenie i nie mają wpływu na promocję do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły. Na świadectwie uczeń otrzymuje wpis o uczestnictwie w zajęciach.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

I. Ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka. Wnoszenie pozytywnego wkładu w życie swojej rodziny.

II. Okazywanie szacunku innym ludziom, docenianie ich wysiłku i pracy, przyjęcie postawy szacunku wobec siebie.

III. Pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Pokonywanie trudności okresu dorastania.

IV. Kształcenie umiejętności przyjęcia integralnej wizji osoby. Wybór i urzeczywistnianie wartości służących osobowemu rozwojowi. Kierowanie własnym rozwojem, podejmowanie wysiłku samowychowawczego zgodnie z uznawanymi normami i wartościami. Poznawanie, analizowanie i wyrażanie uczuć. Rozwiązywanie problemów.

V. Pozyskanie wiedzy na temat organizmu ludzkiego i zachodzących w nim zmian rozwojowych w okresie prenatalnym i postnatalnym oraz akceptacja własnej płciowości. Przyjęcie integralnej wizji ludzkiej seksualności. Umiejętność obrony własnej intymności i nietykalności seksualnej oraz szacunek dla ciała innej osoby.

VI. Uświadomienie i uzasadnienie potrzeby przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Zorientowanie w zakresie i komponentach składowych postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa.

VII. Korzystanie ze środków przekazu, w tym z internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

TREŚCI PROGRAMOWE

Nowa podstawa programowa WDŻ została podzielona na sześć działów tematycznych:

Treści zawarte w podstawie programowej zostały rozbudowane i uszczegółowione.

Poszerzono i wyeksponowano problemy psychologiczne i wychowawcze.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

- 1) wie, co składa się na dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; zna kryteria wyboru współmałżonka, motywy zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej;
- 2) rozumie, jakie miejsce zajmuje rodzina w społeczeństwie;
- 3) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;
- 4) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie i jej rolę dla niego: w fazie prenatalnej, podczas narodzin, w fazie niemowlęcej, wczesnodziecięcej, przedpokwitaniowej, dojrzewania, młodości, wieku średniego, wieku późnego;
- 5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;

- 6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;
- 7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dnia Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i uczynnym każdego dnia;
- 8) zna i rozumie funkcje rodziny, np. prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;
- 9) wyjaśnia czego dotyczy i w czym przejawia się rodzinne wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości, wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;
- 10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;
- 11) zauważa i docenia formacyjną rolę rodziny: w zakresie przekazywania wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowania postaw, ćwiczenia umiejętności, tworzenia hierarchii wartości, uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań;
- 12) zna i stosuje zasady savoir vivre'u zarówno wobec gości, jak i najbliższych członków rodziny;
- 13) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

- 1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zauważa i akceptuje zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;
- 2) zna kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;
- 3) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, seksualność;
- 4) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;
- 5) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;
- 6) zna zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich; potrafi wymienić sposoby profilaktyki i przeciwdziałania;
- 7) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;
- 8) rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emocjonalnym; potrafi przedstawić istotę: koleżeństwa i przyjaźni, sympatii młodzieńczych, pierwszych fascynacji, zakochania, miłości; zwraca uwagę na potrzebę i wartość wzajemnego szacunku, udzielania pomocy, empatii i współpracy;
- 9) uczestniczy w podziale obowiązków; korzysta z pomocy innych i sam jej udziela; potrafi dzielić czas pomiędzy pracę i rekreację; wie jak tworzyć atmosferę świętowania;
- 10) przedstawia rolę autorytetów w życiu człowieka, wymienia osoby uznane za autorytety przez innych i siebie.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

- 1) określa pojęcia związane z seksualnością: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność; wyjaśnia na czym polega i czego dotyczy integracja seksualna;
- 2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;

- 3) określa główne funkcje płciowości, takie jak: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, a także wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna i komplementarna współpraca płci;
- 4) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;
- 5) wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację;
- 6) charakteryzuje związek istniejący pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością; omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 7) potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie;
- 8) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 9) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia; zna zasady profilaktyki;
- 10) potrafi wymienić różnice pomiędzy edukacją a wychowaniem seksualnym;
- 11) potrafi scharakteryzować i ocenić różne odniesienia do seksualności;
- 12) rozumie wartość trwałości małżeństwa dla dobra rodziny.

IV. Życie jako fundamentalna wartość.Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest wartością;
- 2) rozumie, na czym polega planowanie dzieciności rodziny; wie, jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych;
- 3) zna zasady przygotowania kobiet i mężczyzn na poczęcie dziecka oraz rozumie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 4) wyraża postawę szacunku i troski wobec życia i zdrowia człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) zna fazy psychofizycznego rozwoju człowieka w okresie prenatalnym i postnatalnym; orientuje się w czynnikach wspomagających i zaburzających jego psychiczny, fizyczny, duchowy i społeczny rozwój;
- 6) rozumie, czym jest opieka prekonceptyjna i prenatalna uwzględniająca zdrowie ojca, matki i dziecka, formy prewencji, profilaktyki i terapii;
- 7) ma szacunek dla ludzkiego ciała; zna podstawy higieny; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- 8) pozytywnie odnosi się do osób z niepełnosprawnością, widząc w nich wartościowych partnerów w koleżeństwie, przyjaźni, miłości i rodzinie;
- 9) wyraża troskę o osoby chore i umierające; zachowuje pamięć o zmarłych, współtowarzyszy bliskim w przeżywaniu żałoby.

Tematyka zajęć wychowania do życia w rodzinie w oparciu o Program nauczania „Wędrując ku dorosłości” autorstwa Teresy Król:

klasa 4 SP:

- 1)** Funkcje rodziny. Wspólnota domu, serca i myśli **2)** Witaj w domu (funkcje prokreacyjna i opiekuńcza) **3)** Zasady i normy (funkcje wychowawcza i socjalizacyjna) **4)** Miłość, która scala (funkcje psychiczno-uczuciowa i kontrolna) **5)** Jesteśmy razem (funkcje rekreacyjno-towarzyska, ekonomiczna i kulturowa) **6)** Człowiek istota płciowa **7)** Skąd się wziąłem (dla grupy dziewcząt) **8)** Skąd się wziąłem (dla grupy chłopców) **9)** Zaczynam dojrzewać (dla

grupy dziewcząt) **10)** Zaczynam dojrzewać (dla grupy chłopców) **11)** Nowy członek rodziny - rodzi się dziecko (dla grupy dziewcząt) **12)** Nowy członek rodziny - rodzi się dziecko (dla grupy chłopców) **13)** Intymność (dla grupy dziewcząt) **14)** Intymność (dla grupy chłopców) **15)** Obrona własnej intymności (dla grupy dziewcząt) **16)** Obrona własnej intymności (dla grupy chłopców) **17)** Koleżeństwo, przyjaźń i współpraca **18)** Zasady dobrego wychowania **19)** Świat wirtualny - prawdziwy czy nieprawdziwy?

klasa 5 SP:

1) Mój dom. Moje miejsce na ziemi **2)** Rodzina – moja mała wspólnota **3)** Porozmawiajmy o emocjach i uczuciach **4)** Warunki dobrej dyskusji **5)** Święta, święta coraz bliżej **6)** Zaplanuj swój odpoczynek **7)** Jak poruszać się w świecie gier? **8)** Uprzejmość i uczynność w stosunkach międzyludzkich **9)** Mój przyjaciel i ja **10)** Poznaję swoją budowę (lekcja dla grupy dziewcząt) **11)** Poznaję swoją budowę (lekcja dla grupy chłopców) **12)** Dojrzewam (lekcja dla grupy dziewcząt) **13)** Dojrzewam (lekcja dla grupy chłopców) **14)** Dbam o higienę (lekcja dla grupy dziewcząt) **15)** Dbam o higienę (lekcja dla grupy chłopców) **16)** Żyję zdrowo (lekcja dla grupy dziewcząt) **17)** Żyję zdrowo (lekcja dla grupy chłopców) **18)** Zrozumieć siebie i innych (lekcja dla grupy dziewcząt) **19)** Zrozumieć siebie i innych (lekcja dla grupy chłopców)

klasa 6 SP:

1) Relacje w rodzinie. Budowanie więzi **2)** Jak mówić i słuchać - o komunikacji w rodzinie **3)** Jak rozwiązywać konflikty **4)** Świętowanie – jak wykorzystać czas wolny **5)** Dojrzewanie. Czego jeszcze nie wiem, nie pamiętam (dla grupy dziewcząt) **6)** Dojrzewanie. Czego jeszcze nie wiem, nie pamiętam (dla grupy chłopców) **7)** Uroda, higiena, zdrowie - nastolatka przed lustrem (dla grupy dziewcząt) **8)** Higiena i zdrowie nastolatka (dla grupy chłopców) **9)** Nastolatka i właściwe odżywianie (dla grupy dziewcząt) **10)** Jak spożytkować młodzieńczą energię? (dla grupy chłopców) **11)** Obrona własnej intymności (dla grupy dziewcząt) **12)** Obrona własnej intymności (dla grupy chłopców) **13)** Wśród kolegów i koleżanek **14)** „Kto przyjaciela znalazł – skarb znalazł.” **15)** Media w moim świecie - jak nie wpaść w pułapkę? **16)** Cyberprzemoc – jak nie zostać jej ofiarą? **17)** Media a moje miejsce w świecie (dla grupy dziewcząt) **18)** Media a moje miejsce w świecie (dla grupy chłopców) **19)** Co się w życiu liczy? Plany małe i duże

klasa 7 SP

1) Rozwój człowieka **2)** Dojrzałość – cóż to takiego? **3)** Dojrzewanie – rozwój fizyczny (dla grupy dziewcząt) **4)** Dojrzewanie – rozwój fizyczny (dla grupy chłopców) **5)** Dojrzewanie - zmiany psychiczne (dla grupy dziewcząt) **6)** Dojrzewanie - zmiany psychiczne (dla grupy chłopców) **7)** Pierwsze uczucia **8)** Przekazywanie życia (dla grupy dziewcząt) **9)** Przekazywanie życia (dla grupy chłopców) **10)** Układ rozrodczy kobiet i mężczyzn (dla grupy dziewcząt) **11)** Układ rozrodczy kobiet i mężczyzn (dla grupy chłopców) **12)** Czas oczekiwania – 9 miesięcy **13)** Pierwsze lata mojego życia (dla grupy dziewcząt) **14)** Pierwsze lata mojego życia (dla grupy chłopców) **15)** Dialog w rodzinie **16)** Zasady dobrego wychowania - Savoir vivre **17)** Zagrożenia. Utrata wolności. Uzależnienia **18)** Uzależnienia behawioralne **19)** Autorytet

klasa 8 SP

1) Budowanie relacji międzyludzkich **2)** Na początek: zakochanie **3)** Etapy i rodzaje miłości **4)** Rozwój psychoseksualny człowieka (lekcja dla grupy dziewcząt) **5)** Rozwój

psychoseksualny człowieka (lekcja dla grupy chłopców) **6)** Seksualność człowieka (lekcja dla grupy dziewcząt) **7)** Seksualność człowieka (lekcja dla grupy chłopców) **8)** Przedwczesna inicjacja seksualna (lekcja dla grupy dziewcząt) **9)** Przedwczesna inicjacja seksualna (lekcja dla grupy chłopców) **10)** Choroby przenoszone drogą płciową **11)** AIDS – przyczyny, objawy, przebieg **12)** Rozpoznawanie płodności (lekcja dla grupy dziewcząt) **13)** Rozpoznawanie płodności (lekcja dla grupy chłopców) **14)** Antykoncepcja i środki wczesnoporonne (lekcja dla grupy dziewcząt) **15)** Antykoncepcja i środki wczesnoporonne (lekcja dla grupy chłopców) **16)** Niepłodność **17)** Inicjacja seksualna. Czy warto czekać? **18)** Dojrzałość do małżeństwa **19)** Problematyka choroby, cierpienia i śmierci.

Programy nauczania Wychowania do życia w rodzinie dla poszczególnych klas:

klasa 4: <https://www.ksiegarniarubikon.pl/file?tos=120&lngld=1&id=1327>

klasa 5: <https://www.ksiegarniarubikon.pl/file?tos=120&lngld=1&id=1328>

klasa 6: <https://www.ksiegarniarubikon.pl/file?tos=120&lngld=1&id=1329>

klasa 7: <https://www.ksiegarniarubikon.pl/file?tos=120&lngld=1&id=1330>

klasa 8: <https://www.ksiegarniarubikon.pl/file?tos=120&lngld=1&id=1331>

Podstawa programowa Wychowanie do życia w rodzinie znajduje się poniżej:

<https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2017/05/wychowanie-do-zycia-w-rodzinie.-pp-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-1.pdf>